

מסורת הש"ס

(א) [בכורות יא: פסחים ג. וס"ג],
(ב) קדושין כ., (ג) בכורות נו.,
(ד) [ע' תוספות יבמות נט: ד"ה
שנים, (ה) [תוספתא רפ"ד],
(ו) [בכורות נו. ע"ש], (ז) [דברים
כג, (ח) [יבמות מד:],
(ט) [קידושין טו.],

הגהות הב"ח

(ה) גמ' מ"ט דר' מאיר אמר
שמואל: (ו) שם בשמיטת שנה
שבורם ולא יכרעם וכו' ור'
נחל: (ג) שם גמ' אימא חתנ'
ממש א"כ ור' הלחא ור' רבי'
ס' שנים ולא עשה: (ד) רש"י
ד"ה רבי אלעזר וכו' דרביעית
ומו: (ה) ד"ה לינא וכו'
משמש סק' ומוית כ"ט
ממק: (ו) ד"ה אין רבו וכו' ור'
מאיר דלמ: (ז) ד"ה אימא
וכו' היינו חתן ורודה שלשה
חתנ' ורודה וחתנ' ומימר כל
מדמינ' ור' גבי ומימר וכו'
אסור ומשי כתיב שנים ולא
ס' סק':

הגהות הגר"א

[א] מִתְּנִי הוֹלִיךְ. ז"ל הֵיךְ וכן
לְעֵיל אֶלֶל אֲתֵּן ז"ל כָּל הַמִּתְּנִי
הֵיךְ: [ב] שֶׁ אֵימָא אֲתֵּן וְזֵה
וְאֲתֵּן כו'. ע"י גִּרְשָׁק. וְגִרְשָׁי
כִּי אֵימָא אֲתֵּן מִחֵר כֵּלֵּךְ דִּהֵא
וּמִחֵר כֵּלֵּךְ כְּחֵיב שְׁנִים וְלֹא
אֵימָא אֲתֵּן כֵּלֵּךְ אֲחִיב גִּימָא כו':
[ג] רַחֲמֵי דָּהּ וּמִחֵר כֵּלֵּךְ כְּחֵיב
כו' ז"ל קוּדֵס אֵימָא כו':

רבינו גרשום

[illegible]

עד דאמר לה בפרשת הא חור א
מעיקרא, דכחא אמר לה אחר א
 וזה אמרתי לעבד מישור שררה.
 איסורא. **אין** מאן כבדי אחר א
 ותלין עמי: **אין** מאן כבדי אחר א
עבד דמותר בשפתא כנענית: **אין**
 עבד ששננס אחר הבנין ברי
 היה לו אחר שבפי עבד שלי מסס
 את חמני דהיה איסור דהיה לו
 דכפרסו בגמרא ואתאן משעש
 היה חילוק שלה זו ותלין שפתת
אמר אימא (מכאן אמר קרי ליה
 משמע דמחזיק) אמר אימא דהיינו
 כלב רמא אחר חמני וזה **כלב**. ד
 אכלב דהיינו חילוק אחר: אמנ:
 ס"ד. תרעבה' ה' ג שנייה כח' ש
 שנגנז דהיינו ליקשול חז' דחמני
 חומש (זה) היינו אותו א

(א) נראה דנ"ל שאין זה איסור טומאה ולא וכו'.

ר' אלעזר היא דאמר פנוי הכא כו'. (ה) צעילת זנות קרי זונה הלכך
 דאמנן נמי אסור דאמנן זונה קרינא ביה ואנא דאמרין כרבנן: צנין אב
 הוא. חי נקט פנויה היא פנויה אין דליכא איסורא אבל כל אמנן של
 אשה האסורה לו לא ניתסר דהא כתיב בקרא זונה^א וסתם זונה היינו
 בפנוי ופנויה לר' אלעזר: יטווצנין אב
 הוא. ללמד שצין אמנן אסור אלא
 בפנוי ופנויה אבל מאלמנה דאסירא
 ליה לכ"ג לא קמ"ל. ל"א הא מני
 דקמי אלמנה לכ"ג אמננה אסור ר"ע
 היא דאמר צ"י הכולל^ב אין קדושין
 תופסין בחייבי לאוין הלכך כעריות
 דכריתות דמין ולרבא דאמר [פס:] כל זונה
 דהי אמת מתי שנת דקתא בגו
 אלמנה אפי' פנויה נמי דהא רבא לא
 דריש להאי תועבה ככא^ג יי אף זונה נמי
 לא מיתסר עד דאמר לה צדדיה הילך
 אמנן אבל בסתמא מתנה צעלמא הוא
 דלא היא זונה בחדא צעילה בסתמא
 ודלא כר"א אבל היכא דזונה מעיקרא
 היא יי לרבא נמי בסתמא אמנן הוא.
 יי ואפילו פנויה: משרא שריא.

וּמֵאֵי קִאֲמֵרִי רִבְנָן דְּהוּי אֲמֵנָּה הָא
 לִימָא תִּנְא דְאֶסְרָא אֲמֵנָּה הַמּוֹתֶרֶת
 אֲלֵא ר' אֲלַעְזָר לְמוֹדִיעַ: אֲלֵנָּה.
 אֲלֵא הַיִּשְׂרָאֵל עֲלָמָו וּלְדִידֵיהָ אֲסוּרָה
 שְׁפַחָהּ: לִישָׁנָא מַעְלִיא. וְעַד
 הֵייוֹן אֲבָר הַמִּשְׁמָשׁ (א) כ"ש:
 שְׁפַחָה לַעֲבֹד עֲבָרִי מִיִּשְׂרָאֵל שְׂרִיא.
 דְּכַמְבִּי (דְּכִרִיס טו) מִשְׁנֵה שֹׁכֵר עֲבָדָךְ
 לִישָׁנָא שְׁעוֹבָד בֵּין בְּיוֹם וּבֵין בְּלִילָה שְׁמוּלִיד
 לְלַבְדּוֹ בְּנִים (שְׁמַחְתָּא) אֵין רִבּוּ מוֹסֵר
 לוֹ. דְּכַמְבִּי (א) דְּלֹאֲרָא (ב) אֲסִיבִי יֵאֵל מִפְּסָא
 לִישָׁנָא רִבִּי (א) דְּלֹאֲרָא (ב) אֲסִיבִי אֲמֵנָּה לִישָׁנָא
 לִישָׁנָא הָאֵי קִבְרָא דּוּלְאִי אֲפִי אֵין לוֹ
 אֲשֵׁה וּבְנִים מוֹסֵר לוֹ רִבּוּ שְׁפַחָה
 כְּכַעֲנִית: יֵשׁ לוֹ אֲשֵׁה וּבְנִים רִבּוּ מוֹסֵר
 לוֹ שְׁפַחָה כְּכַעֲנִית. צַעַל כְּרַחוּ שֶׁל
 עֲבָד דְּגוֹרִית דְּכַמּוֹת הֵיא דְּכַמְבִּי (שְׁמוֹת
 א) אֲסִיבִי אֲשֵׁה הוּא וּמְכִירָא
 בְּצַמְרִיָּה אֲסִיבִי אֲדוֹנִיו יֵת לוֹ אֲשֵׁה וְגו':
 מִבְּחַתְנִי' סַנְגֵּד הַכֵּלֵּל אֲסוּרִין.
 לְהַקְרִיעַ דְּמַחֵר כֵּלֵּל הֵן: אֲסִיבִי כֵּלֵּל
 הֵיךְ טַלָּה זֶה וְתִלְמִין כִּלְכַּתְּךָ בְּצוּלֵי יָם:
 מַחֵר וּנְגָה. שְׁהַחֲלִיף טַלָּה בְּצוּלֵי
 יָם וְתַקְנָה לְשַׁפְּתוֹ בְּצוּמוֹ טַלָּה:
 וְגו'

וְלֹדוּסִיָּהּ. דְּמַחִיר וְאֶתְנָן: מוֹסְרִין. שְׁנֹאמֶר יֵיז שְׁנִיָּהּ וְלֹא וְלֹדוּסִיָּהּ: גַּב' וְלֹא רִבִּים בְּמַחֲרִיבָם. אֲלֵמָא מַחִיר הֵייוּ דְּמִים: אִימָא אֶתְנָן. יֵיז מִמֶּס יִזְוֹרֵא מַחִיר כֻּלָּה הֵייוּ אֶתְנָן: (א) (ב) וְמַחִיר כֻּלָּה כְּסִיב. לְכוּמֶר מִדְּכַתִּיב ו'י"ו גַּבִּי וְמַחִיר מוֹסִיף עַל עֵינִן רֶאשׁוֹן וְצִין חֲלִיפִיו וְצִין אֲתֵנְנוּ אֶסּוּר: וְשִׁנִּי שְׁנִים אִיז ג'. הֵייוּ אֶתְנָן זֶנֶה וְאֶתְנָן וְמַחִיר [כֻּלָּן]: מַחֲד מֵיַיִיבֹו. שְׁאִין צִאֲתֹן שְׁכַנְגֻדוּ שׁוּם טֵלָה שְׁשׁוּר דְּמִי הִכְלָז דִּהֶשְׁמָא הִי הִכְלָז מַעֲרֻרִין צִבְרֵלֹו. כְּגוֹן צִאֲתֹן שְׁכַנְגֻדוּ שׁוּרָה לֹא חַד וְחַד דִּינֵר דִּהּוּ עֶשְׂרֵה דִּינָרִין וְאִתָּן תַּשְׁעָה שְׁעֻמָּה שׁוּין כֹּל חַד דִּינֵר חֶסֶר מַעֲה דִּהֵייוּ תַּשְׁעָה דִּינָרִין פְּחוּת תַּשְׁעָה מַעֲוֹת וְהִכְלָז שׁוּרָה דִּינֵר וְתַשְׁעָה מַעֲוֹת הִי י' דִּינָרִים נִמְלָא בְּתַשְׁעָה מֵאֲוֹתֹן שְׁכַנְגֻדוּ מִגִּיעַ מַדְמִי הִכְלָז וְהַעֲשִׁירי כֻּלּוֹ כְּגַדּוּ. לָשׁוֹן יִרְשָׁלַמִי כְּגוֹן דְּשׁוּי לִכֹּל חַד וְחַד מֵאֲוֹתֹן שְׁכַנְגֻדוּ אַרְבַּע זֻזִי וּפְלָגִי זֻזֻמָּא דּוּחֹא דִּהּוּ לֹא יִצִין כֻּלְּהוּ מ'א זֻזֹא וְאִתָּן שְׁעֻמָּה לֹא שׁוּר כֹּל חַד אֲלֵל ד' זֻזִי דִּהּוּ שְׁלִשִׁים וְשֵׁשׁ זֻזִי וְלִכְלָא שׁוּר חֲמֵשָׁא הִי מ'א נִמְלָא בְּתַשְׁעָה מַעֲוֹת מַעֲשֶׂרָה שְׁכַנְגֻדוּ בְּכֹל אֲחֵד חֲזִי חֻמְסָא מַדְמִי הִכְלָז וְהַעֲשִׁירי כֻּלּוֹ כְּגַדּוּ:

ואח"כ נתערב בהיתר לא סמכינן אברירה כיון שתערוכתו היה באיסור אבל התערוכת נולד האיסור אז סמכינן אברירה: [ועי' היטב תוספות בכורות

[illegible]

ה' ולא ידעו.

כל האסורין פרק שישי תמורה

٧

אבל מהלמנה לנ"י דאין בה איסור משום וזנה אלא שם חסר ים בה לא הוה
אמנ קמ"ל דבהאי נמי הוה אמנ ועד י גרסא אחרת כפריס מייחדי כו'
בעדי דקמיין כספא כו' ומשני לא מני ר"ע דלאמר אין קדושין מופסין
חזרי דאין וזה קמ"ל דכל וזה דומיא להלמנה לנ"י יתל תפס כו'
קדושין וז"ע מאי הו קשיא ליה ומה הוהנך לאגמורי למילתיה הא קמ"ל הא

רבי אלעזר היא דאמר פנוי הבא על הפנויה
שלא לשום אישות עשאה זונה אי ר' אלעזר
מאי איריא אלמנה ניתני פנויה אלמנה
איצטריך סלקא דעתך אמינא הואיל ובגין
אב הוא לא ניתסרו קא משמע לן^א האומר
לחבירו הא לך מלה זה כו': והא שפחה
לעבד מישראל שריא^ב אמר רב הונא אצלו קאמר
והא דקתני^ג [עבד]^ד לישנא מעליא קאמר אי
הכי מ"ט^ה דרבי אמר שמואל בר רב יצחק
לעולם עבדי וכי קתני בעבד עברי אי הכי
מ"ט דרבנן שפחה לעבד עברי מישראל שריא
הכא במאי עסקינן כגון דלית ליה אשה ובנים
^ודדתיא א"י לז אשה ובנים אין רבו מוסר לו
שפחה כנענית יש לו אשה ובנים רבו מוסר
לו שפחה כנענית: מתני'^ז ואיזהו מחיר כלב
האומר לחבירו^ח [א] הולך מלה זה תחת כלב
^ט וכן ישני שותפין שחלקו אחד נמל עשרה
ואחד תשעה וכלב שכנגד הכלב^י אסור
ושעם הכלב מותר ד'אתנן הכלב ומחיר זונה
הרי אלו מותרין שנא' ^{יא} (י) זונה [ב] (א) לא קרב הוו
ה'ולדותיהן מותרין^{יב} הן ולא ולדותיהן: גמ'
ת"ר^{יג} מחיר כלב זהו חליפי כלב וכן הוא אומר
י'תמכר עמך בלא הון ולא רבית במחיריהם
אימא^{יד} אתנן^{טו} (ט) זונה [ב] (א) לא קרב הוו
תלתא^{טז} גם שניהם ולא שלשה) מי קאמרינן
אנן אתנן ומחיר אתנן ולא מחיר קאמרינן א"כ
נימא קרא לא תביא אתנן זונה וכלב מדכתיב
אתנן זונה ומחיר כלב ש"מ^{יז}: השותפין
שחלקו אחד נמל כו': י'ניפוק חדא להדי כלבא
והך כוליה לישתרו הכא במאי עסקינן כגון
י'רמפי דמי כלב מחד מינייהו והאי^{יח} טיפוינא
דכלב שדי בכולהו: אתנן כלב ומחיר
זונה מותר כו': א"ל רבא מפרוקיא לרב אשי
מנא

אכל מהלמנה לכ"ג דל"ן בה אסור משום זונה אלמא שם חסר י' בה לא הוה
 אמן קמ"ן דבהאי נמי הוה אסור ועד י' גירסא דחרת כפסריס ממינאי כו'
 עד בה דקמי' בסיפא כו' ומאן לא שני' הוה דלמך א"ן דקדושין מופסין
 בחייבי לאון והא קמ"ל דכל זונה דומיא דלמנה לכ"ג יטל לא תפסי בה
 דקדושין ונ"ע מאי הוה קשה ליה ומאי הוה"ק לתגמור למיתביה הא קמ"ל הא
 מ"ך שפיר קיין דלמך הא מני ר"ע הוה
 וי"ל דהוי' שאל ליה הא דקמי' סיפא כגון
 אלמנה לכ"ג אמאי ארעך'ך למיתבי הכי
 ולאקומוי' כ"ר"ע לא לימני אלמא רישא דהוה
 זונה ישראלי' ומימי' כ"ר"ע וכלל פאה דהוה
 זונה הוה אמן לדבן בחייבי כרימות
 ולר"ע בחייבי לאון ולכ"ג אלמנה למיתביה
 הא קמ"ל דומיא דלמנה לכ"ג דאי לא הוה
 הוה אלמא רישא דחמא זונה ישראלי' איכא
 למיטעי' ולומר דהוה זונה כבר כגון שנעלה
 למיבי' כרימות א"י זונה מופקרת הוה זונה
 לגבי אסורא פילו הוה נכרת ונעלת
 מותר לה להבי' מנא סיפא דלמנה
 לכ"ג דלשמועין דלא הוה אמן אלמא מביאה
 דלא תפסי בה דקדושין דומיא דלמנה לכהן
 דל"ע ולכ"ג דלמך חמא' תפסי בה
 דקדושין הוה אמן בין שהיה זונה כבר
 כגון שנעלה כבר למיבי' כרימות אי נמי
 כגון זונה מופקרת מאי שני' דקמי' כגון
 אלמנה לכה"ג ומימי' זונה דלמנה
 אלמנה סתמא לא לקי עד דמתו' בה אף
 זונה עד דלמך לה היילי' אמן ואו הוה
 אמן דמות הוה כיון שזכירי' לה לשון
 אמן יטל הוה אמן ולאפוקי מדר'
 לגמור דלמך פניו הבא על הפניה עשאה
 זונה ולדידי' אפי' בתדא זימנא לאו אסור
 זונה אפי' בסתמא הוה אמן אלמא
 היכא דהוה זונה מעיקרא דלמנה
 אסור אפילו בסתמא דמופקרת הוה
 ואסור זונה מיקרי' כפסרי' ודמקו' הוה
 לפרש היכא אשכחנא דבסתמא לא הוה

ואלא רבית בבמחיריהם
בן י"א (א"ב) לא קרב הוו
שלשה מי קאמרין
לא מחיר קאמרין א"ב
נגזן וזנה וכלב מדרכתיב
ב ש"מ י"ז השותפין
ניפוקא להדי כלבא
בא עסקין כגון
מינייהו והאי ט"ז טיפונא
אתגן כלב ומחיר
אא מפרקיא לרב אשי
מנא

כיון בדאזותה ביאה לאצוה וזנה כדאמר לר' אלעזר דנמשוס דמשוי לה וזנה אפי' בפניו הנה על הפעויה הוא אמר לא אפי' בסתמא היכא דהיא נעשית וזנה בזותה ביאה אכל היכא דנעשית וזנה כבד ובה אחר דתפסיס בה קידושין וגמ' לה אמר' להא אמן בסתמא אלא"כ פירש כדאיהו הילך עלה וזה דאנחנך:

ואדרב יאשרתו. פירוש מטעם ברירה ויחסה נוחא לפר"י דפסק הילכתא כבזוי הש"ס דיש ברירה אכל לר"ם דפסק הילכתא לאין ברירה היכי פריך כ"ז בפשיטות ואודר' לישמרו וי"ל משום דלמאנא מנאי לא דלית לכו ברירה פריך ליה במיתר' ללא כוחויה מיתוקמא יס כתרמה דהכא משמע שאס' אצור מעורב בזוהר ונטול האצור וסומכין על ברירה ולומר שזהו משמע שאס' שמתקן לאן כההיא דהלכות י"ל מנין הכותמים (דמאי פ"ו מ"ד) שני לוגין שאני עמיד להפריש הרי לא למעשר וסומך על ברירה ולומר שזהו המולין שהוא שומה וכן היא ד"ר ש' שלחנא קניינן שזמזומות ומתה אחת מהן דפריך הש"ס בפשיטות במא' (ומ' דף נה:) וזוי ושיענייה ואודר' לישמרו משום ברירה ואפי' בכל אצור המעורב בזוהר נסמך אצור' ונשקול כשעור אצור' ואודר' לישמרו וכן וזתח' שמתעברו בזוהר הספקל דלמירינן (ומחיש דף ע"ג) וימוחו ואמאי ליה דבעי חיים חשיבו ולא אכל' ששקול חס' וימייחו ואודר' למתלה ואומר מוהי המע"ל כלל גדול בדיו זה דורש' על דבר שסובר' וימייחו מתלה

[illegible]

וזנה ומחירי כלב דירי' דומחרי נוסף על ענין ראשון וקרי ביה הכי אתנן ומחירי כלב כלומר דרש אתנן
וזהו מכלל דה מניח, ושכנגד ההואו תוסיף ודכל שייך בכולהו לאתלומי חילקין שבנגד הכלב כ
 כל דה וד' דזוי ופלגי הדומשא וכלבא ש' י' ודזי דרואו ותיאר לכלבא אתנן ומחירי שייך בכולהו
 כגון שהחילקין טלה בוזנה: דהי' **אין מותרין שנים שנים ויא ארבעה**, והיינו ארבעה אתנן וזנה ואתנן

עין משפט
נר מצוה

מג א מיי פ"ג מהלכות עדדים
הלכה ד:
מד ב מיי פ"ד מהל' איסורי
מזבח הל' טו:
מה ג מיי שם הל' יז:
מו ד מיי שם הל' יח:
מו ה מיי שם פ"ג הלכה יב:
מו ו מיי שם פ"ד הל' יז:

תורה אור השלם

1. תִּמְכַּר עִמָּךְ בְּלֹא הוֹן וְלֹא רִבִּית בְּמַחֲרֵיהֶם:
תהלים מד יג
2. לֹא תָבִיא אֶתְנֶן זֹנָה וּמַחִיר פֶּלֶב בֵּית יי אֶלְדֵּיךְ לְכָל גֶּדֶר פִּי תוֹעֵבֶת יי אֶלְדֵּיךְ גַּם שְׁנֵיהֶם:
דברים כג יט

מוסף רע"י

לישנא מעליא קאמו. שמואל
וידק יקוי דעתא ספיר גלון קין
(ספיר) אחד ספיר עשרה.
טעלס, ואחד תשעה וכל.
עומקן, שכנגד הכלב אסור.
על שער העללס שכנגד הכלב
אקורין לנחש, דלחא מן ה' ה'
תעופין אל נחש המלך חלל
לחלל על ימיו, ושם הכלב
המותר. תשעה שם חלל על
ה' אורלול (בכורות 17) דטפי
דמיו מחד מנייהו.
תשעה שם שמואל ששון וכל
שם תשעה שם חלל וכל
שם א' תשעירי ואותו משא ששון
ששון שכנגד ימיו תשעה
ששון, דשאה ימיו חלל על חוק
כלל תשעה כלל חל
פורחא תשעירי סולו נגדא (ש)
ע"ש (אברהם).

שינויי נוסחאות

[illegible]

ישו כטון דשוין סולחן אל כד מדי
 (פס' 1) ונאחז להפצה דאמרי
 פסחה דרמביח אל היה קאשי
 וינן גללה ומה היה עבדו
 אחר. ועל רש ע"כ בתו ד'ה
 חורח כלב בתחמה סס"ד ומס"ד
 (פס' 2) ועי' א"י ונאחז ממיר
 חורח כלב כי טונו דממיר
 (פס' 3) חורח כלב מפקדא עצמה
 אלמא א"י ואפוקי (פס' 4) צ"ל
 (פס' 5) חורח כלב ד' פסלו
 (פס' 6) צ"ל וכן, (פס' 7) צ"ל
 ממיר חורחיה חלין על כלב: לא
 אסרוין. א"י אמא אסרוין כולן
 פלג חומסא דברולה סלח' חלד
 כ' ממיר וזהו ומחיר כלב: